

KOLOZSVÁRI

KÖZLÖNY

POLITIKAI, TUDOMÁNYOS ÉS SZÉPIRODALMI LAP.

A „Közlöny” megjelent minden vasárnap és csütörtökön reggel.

Szerkesztési szállítás: piac-sor, Dietrich-ház 277 sz.: a hová a lapot illető küldemények, u. m. dolgozatok, hirdetések, a szerkesztőségnek szánt nyomtatványok példányai, s a reklamációk utasítandók. Bermentellen leveleket csak rendes dolgozóitól fogadunk el. Közre nem bocsítható közleményeket nem teszünk felre, hanem elégetjük.

A „Közlöny” re előfizetheti minden cs. kir. postafizetési nál, Kolozsvárt Stein János ur közepetvári könyvkereskedésében, hová a posta által küldendő pénzes levelek is címezendők. Előfizetési ár postai szétküldéssel vagy házhoz kihordással: negyed évre 2 ft. 40 kr., fél évre 5 ft., egész évre 10 ft. p. p.

Hirdetések: négyszer hasábozott sorát 4 ezüst krajczárért, irodalmiakét 2 krajczárért közöljük.

Közlemény az erdélyi muzeum-egyleti ajánlatok iránt.

IX.

143

- 254.) B. Kemény Ferencz ö nmlga 500 pf. urbéri pap.
- 255.) B. Kemény László 200 „ és e. y öi p. flos részvényt.
- 256.) B. Kemény György 500 „
- 257.) Zeyk Károly úr 100 „
- 258.) Zeyk Miklós úr 100 „
- 259.) Gr. Szapáry Leopoldina öz. gr. Teleky Ferenczné egyszer mindenkorra 50 p. ftot
- 260.) Jancsó Tamás úr 100 ft. urbéri pap.
- 261.) Kedves István apát és kolozsvári plébánus úr 100 „ és M. Várhelynek 500 pfot érő térképét részvételben.
- 262.) Laskai Lajos úr 100 „
- 263.) Öz. Komis Elekné úrnő 100 „
- 264.) Gál Péter úr 200 „
- 265.) Pataky Sándor úr 100 „ egy török oklevelet, 10 ezüst és 80 réz érmet és a compil. Constitutionak 1671-beli kiadását.
- 266.) Kilyényi Székely Dávid nyugalm. lovas százados úr két rendes részvényt 10 évig és ezen kívül 100 ft. urb. pap.
- 267.) Ifj. Gebbel Károly cs. kir. kerületi biztos úr 100 „
- 268.) Tóth Ferencz úr 500 ft. urb. pap.
- 269.) Virágháti Farkas úr 100 „
- 270.) Németi József úr 100 „
- 271.) Dózsa Károly, öz. Szabó Károlyné 100 „
- 272.) Nagy Ferencz tanár úr 100 „ és 8. r. régi pénzt.
- 273.) Jármi Sándor úr 100 „
- 274.) Szotyori Miklós úr 100 „
- 275.) Miriszlai Lukács úr 100 „
- 276.) Nyárádi Gábor úr 100 „
- 277.) Jakab Simon úr 100 „
- 278.) Dózsa Dániel úr 100 „
- 279.) B. Rauber Nándor úr 100 „
- 280.) Pócsa Ferencz úr 100 „
- 281.) Komis Drúsiánna egyszer mindenkorra 40 „
- 282.) Baranyai Imréné szül. Ajtai Róziánna egyszer mindenkorra 40 „
- 283.) Dr. Szabó Bazil egyszer mindenkorra 40 „
- 284.) Ujfalusi Miklósné szül. gr. Teleky Károlyné egyszer mindenkorra 40 „

- 285.) B. Apór Gergelyné úrasasszony 5 „
- 286.) Szendy Jánosné 5 „
- 287.) Kovács (Kabós) Zsófia úrnő 5 „
- 288.) Sándor Elek úr 5 „
- 289.) Barcsay Lajosné úrnő 5 „
- 290.) Vée Zsuzsa urhölgy 5 „
- 291.) Boitner Károly úr 5 „
- 292.) Richter György úr 5 „
- 293.) Hámosi Pálné úrnő 5 „
- 294.) Novák Sámuel úr 5 „
- 295.) Korbuly Bogdán úr 5 „
- 296.) Mestzer Ignác úr 5 „
- 297.) Csüdör Ferenczné urasz. 5 „
- 298.) Marossy Jakabné úrnő 5 „
- 299.) Szakmáryné, született Berényi Róza úrnő 5 „
- 300.) Berényi Manó úr 5 „
- 301.) Lengyel Endre úr 5 „
- 302.) Zászlófy Kajétán és fia 5 „
- 303.) Benkőné. szül. Magyar Juliánna 5 „
- 304.) Moldován Kálmán úr 5 „
- 305.) Cseh Lajos úr 5 „
- 306.) Fésüs Menyhért 5 „
- 307.) Nagybányai casino-egyesület 5 „
- 308.) Turman Antal úr 5 „
- 309.) Hoszszu László úr 5 „
- 310.) Naszádi Sándor úr egyszer mindenkorra 40 „
- (Folytatása következik.)

Nyomor.

V.

Actas parentum, peior avit, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vicioresem.

Láttam családot, mely hajdan kis birtokban megelégedetten élt. A szorgos apa és anya lankadatlan igyekezettel gyarapította s termékenyítette földeit, vagyonosság és vidámság vala napjaink jutalma. Gondjaik alatt növekedtek fel gyermekeik. A forradalom az általános vesztésen, urbériségeik felszabadításán kívül, megkímélte őket a többi veszélyektől, vagyonuk rombolatlan és kidulatlan, csaknem épen maradt meg. De azon idő alatt gyermekeik felnövekedtek, az apának ereje hanyatlott, birtokait gyermekeinek kezébe adta. És a koros ivadék mit tett? évenként adogatta el apáinak örökségét, gondtalanul költi, fecsérli az

oly sok gonddal összeszerzett földnek árát, dologtalanul dőzsöl, míg tart egy fillér az elvesztegetett vagyonból; az apa öszbe van borulva és hanyatlak sirjához, áldva a gondviselést, hogy már nem sokáig kénytelen az öszszeomlást szemlélni.

Láttam családot, melynek birtoka nagy volt; szétterjedt lábok és mezők, melyek négy öt családot képesek lettek volna kényelmesen eltartani; diszes lak, méltó kószorója a nagy birtoknak, asztalokkal elborított csűr, csorda-marha és a legteljesebb fundusinstinctus kitűnő jövődelmet biztosítottak, míg a család fő gondjai alatt tartotta. Közbejött a forradalom, az épület feldulva, minden elrabolva, romban minden. De az alap, a föld, megmaradt és csak erő s szorgalom kellett hogy rögtön nem, de évek alatti kitarással minden rombolás és vesztés helyrehozzassék. De a családapa megtörődve, öregedve, erőtlenedve, kedvét veszté, gyermekei a férfiúi kor legszebb erejében lévén, rendelkezésük alá adta a terjedelmes birtokot. És mit tettek ők? Eladták. A birtok idegen kézben, ára pedig az erdélyi fiatalság szokott számításai szerint apad és apadni fog napról napra, míg semmi se marad belőle.

Valahányszor ilyeneket látok, mindig kérdeni szoktam, ki vásárolta meg a tulajdonosa által eldobott birtokot. S megvalom, találom olyakat néha kikben a kis Erdély magyar nemzetiségének vesztése nincs kik nem kevésbé, mint a hajdoni birtokos kebleik hő rejtekében széplőtlenül ápolják a magyar nemzetiség iránti azon tüzet, melynek mint Vesta lángjának, örök-szüzen kell lobogni, nem lankadva, soha ki nem aluva bármely vihar alatt és soha lángba nem borítva mások igaz jogait. De találom oly birtok—eldobásakat is, melyektől tulajdonosa midőn magát s maradékait megfosztotta, egy kö esett ki azon épülethől, mely oly sok századok alatt oly sok dúló elemek közepette, képes volt mind eddig fennállani, melynek agg izei alatt keblünk szentélye magyar nemzetiségünk óva maradt.

A forradalmat megelőzőt néhány év alatt Erdély aristocratiájának nagy részét tulságosfényűzés láza ragadta volt meg; ebben nevedekett a mostani ifjuság egy része, elkényeztetve, munkátlanul és kényelmek közt. Közbejött a forradalom annak minden ferde vigalmaival, hasonlókkal a legett házának hamvai közt tánczolóhoz; az ifjuság, mely akkor korán túl szerepelt, meg szokta azokat, s reá nézve annak erkölcsi hatása veszélyesebbé vált a vagyon vesztésnél, a rombolásoknál; mert azokat férfiúi szilárdság képes még helyrehozni, de kedélyt, mely a munkatlanságban, anyagi vágyainak minden ároni kielégítésében találja életének feladatát, alig van erő, mi helyre hozhasson.

Tisztelet a kivételeknek, azon ifjaknak, kik átlátva hivatásukat, a mostani nehéz körülmények közt küzdenek és elméjüket szívókat mívelve, ifjú erélylyel törekednek helyre hozni a szomorú napok romjait, s megtartani magok s utódjaik számára apáik örökségét és megtartani magokat s maradékaikat a magyar nemzetiségnek Erdélyben. De fájdalom! számosan vannak, kik ezt át nem értik, kiknek egyedül vágyuk, azon romokat, miket apáik örökségéből a forradalom fenhagyott, még inkább romokká tenni és megsemmisíteni azért, hogy néhány napot érzéki örömek közt durván és dologtalanul élvezhessenek.

Ezek kebleihez ohajtanánk megrázólag szólni. Van egy húr minden, bár a legromlottabb magyar fiatalnak is keblében, mely az érintésre még képes megrezzenni; ez a nemzetiség ügye. Ennek nevében szólnunk hozzájuk!

Erdély magyar nemzetiségének fő tényezője aristocratiájában van. Ha ez öszszeomlott, oda van Erdély hajdani magyar megyéiben a magyar nemzetiség, melynek határai akkor alkalmasint a kis szélesség határainál fognak végződni. Erdély aristocratiája annak földbirtoka nélkül képzelhetlen; ki azt tőle elveszi, öszszeontotta az aristocratiát és vele a megyékbeni magyar nemzetiséget. E veszélyre munkál

TÁRCSA.
FEDELES PIPA. *)

Eredeti beszély,
Dózsa Dánieltől.
(Folytatás.)

— Kedves atyám, ne aggódj miattam, ha meg kell valahá érnem azon szomorú sorsot, hogy ti az idvesség után megelőztek, én csendesen élek magányos birtokomban, s reggeltől estig buzgóan fogok imádkozni az egekhez, hogy minél előbb ott legyek én is, hol ti akkor boldogok lesztek...

— Te nem tudod kedves gyermekem, hogy meglehet egy év sem tünik el, s azon földbirtok, mely most számításod szerint nyugalmat biztosít; nem leend tiéd. Tudnod kell, hogy Hollosi Kázmér családi perünk az első törvényszéknél megnyerte; s a táblán se kecsegtetnek kedvezőbb eredményekkel... Most szerencsésebb sorsodban kedvező viszonyok közt folytak ábrándjaid, ki tudja, nem jöhet-e idő, mikor az elég mivelt és becsületes Guzmant legnagyobb szerencsédnek kell tartanod.

— E fenyegető csapásról nem volt tudomásom, atyám, s ez engem megröszent.

— Gondolkozzál gyermekem, jobb felszereléssel is élni egy lovagias férfi mellett, mint szeretetlenül küzdeni magányosan az élet nyomorával...

— De akkor, atyám, a ki szeretne, csak önmagáért fogna szeretni, s én boldog lennék ha kezeimmel kellene is kikeresnem napi falatomat.

— Leányom, az iszákos ha teletömi magát szeszszel, mindig könnyen felfogadja, hogy lemond az italtól; de ha mámorea kitisztul, a sovár szomj újra gerjeszti a kihágásra, kegyelemben élve könnyen gondolunk a nyomorra; de nyomorba bukva annál keservesebben érezzük annak súlyát, minél boldogabbak voltunk valaha...

Nem akarok azonban kényszeríteni, hogy rögtön határozz... Az öreg Guzman itt lesz e városban pár napig, én negyvennyolcz óra időt kértem érzelmed kipuhatására, addig még többet is beszélhetünk, te is után gondolhatsz, most nem tartóztatlak tovább, mert ha jól sejttem, látogatóid érkeztek.

Nem untatom olvasóimat a küzdelem részleteivel, melyen az ily világi viszonyoktól atheni szoktak; ugy is mindnyájan kivoltunk téve, vagy kitettünk másokat a szerelem és életbölcsesség magyarázatásainak s millió boldognak jóslott viszonyból lett millió boldogtalan családi élet, és viszont.

Az mindenesetre a szellemteljes hölgy becsületére válik, hogy nem akarta sorsával, kérdjét megcsalni, s azon volt hogy családi perök állása valószínűleg szerencsétlen kimenetele Gusztit elött most azonnal lelepleztessék.

Csaknem egész negyvennyolcz óra ezen tárgy feletti vitaközében telt el, míg végre Mari egy ujdón ötlethez jutva, így szólott szülőihez.

— Mit véltél atyám, az ellenünk folyó kereset mikor fog a táblán ellátni?

— A mint az előadó táblabíró sejteté, november második hetében perünk eldőlvé lesz...

— Jól van, atyám, nincs ellenemre, hogy Guzman Gusztival még ma családi körben mátkagyűrűt cseréljek, azon kikötéssel, hogy a jövő november végéig esküvőnket ne sürgesse. Ére meg, s még mint nem eskükötelezett, perünk elbukását, az szerelmét nem fogja változtatni, ha becsületes ember, ha pedig balsorsunk öt megrendíti, akkor mitse veszték benne.

Augustus első napján Guzman Gusztit Várnoki Marival mátkagyűrűt cserélt, s egyszersmind megnyerte a családtól, hogy ez eljegyzés innépélt a november 1-én öszszegyűlendő ifjusággal Várnokiék házána, egy családias tánczvigalommal tegyék emlékezetessé.

IX.

Csakhamar e mátkaság után a Várnoki család a báznai s onnan a zsabocizai fürdőre távozott, mint melyet a család fő csúszó bajaira nézve jótékony hatásának vélt orvosai, innen a nők hunyadmegyei jószágukba mentek szüretelni, s csak october végén kerültek vissza Várhelyre, hol már Gusztit néhány den-

sőbb barátjával tárt karokkal fogadta a kedves család.

Ott volt már a városban Tótháti is igen megütődött arccal, barátjai közt a világi ferde előítéletek miatt megcsalt szerelemest játszva.

Öt csakugyan ritkán lehetett künn látni, többnyire szobájában volt zárkózva; mondák, hogy ügyvédi rigorosumára készül.

A tánczvigalom Várnokiéknak feltűnő vidorsággal tartott meg, jelen volt a háznál az öszszegyűlt elegans világ, de mindennek vitorább, boldogabb, természetesen Gusztit vala.

Kora hajnalig tartott a vigalom; de a mely vidám volt az éj, oly háborító a viradat.

Másnap reggel a város, egy igen aljas, igen nemtelen pasquillel volt eltelve, mely a Várnoki házat s jelesen Marit az utolsó utcásuhancz előtt is gúnytárgyává tette.

A pasquill cizimatiául ez állott: „fedeles pipa.”

Alatta egy kép volt rajzolva, mely torz alakban Marit ábrázolta térdelve, fején a már említett divatos kalappal. A hölgy hátra nyuló lábait, hanyatt feküve, egy sovány vékony alak csokdosta, kiből azonnal Gusztit torzképére lehetett ismerni... ki mint mondám hanyatt fekvő volt ábrázolva felkuczorított lábokkal.

Távrolról nézve a két kép együtt, egy pipa és egy pipaszárat ábrázolt.

A gyalázatos pasquill roppant sensatiót csinált, főként hogy benne az a csákó-kalap volt gúnytárgyul felhasználva, melyet a fiatalság nem igen szívelhetett... a városi hölgyek többen rendeltek meg ily kalapot, de a pasquill szétterjedése után egy lélek se vette elő soha.

A már jellemzett torzképet igen nemtelen verszet követte, melyet ide nem irhatunk, néhány kiemelőbb sort azonban fölemlítenünk nem lesz érdeketlen; a gúnyirat kezdő sorai ezek:

Hallátok-e hírt a fuszuják bálnak,
Melyben egy fedeles pipát árulának,
E vásott jószághoz prima augusti
Ezer nyolczszáz húszban hozzá szóla Gusztit.

A becsületes, lovagiasb embereket mélyen megrendítette e gúnyirat, még sürűbben látogatta az ifjuság a Várnoki házat, de a viszketeles tömeg felkapta a gúnyt, s az villámgyorsan mint az égető láng terjedett szét a városban; elanynyira, hogy már az utcásuhanczok, ha valamerre Várnoki Marit kikocsizni látták, élénken kezdék kiabálni: „fedeles pipa!”

*) Sajtóhiba. Lapunk 35. számában a 137. oldalon a 2-dik Tárcahasib 17. sorában meglelt helyett meghűl, és a 34-dik sorban azt helyett éleny olyasandó.

